

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion laadintaohje

Talousarvio ja taloussuunnitelma 2026–2028

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Hyvinvointialueiden taloussuunnittelua koskeva lainsäädäntö	1
2.1	Keskeinen lainsäädäntö	1
2.2	Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston ohjeet ja lausunnot	2
2.3	Hallintosääntö	2
2.4	Valtion ohjaus	2
3	Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet	3
4	Rahoitus	4
4.1	Rahoituksen periaatteet ja hyvinvointialueen rahoitus	4
4.2	Tarveperustainen lisärahoitus	6
5	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion laadinnan periaatteet	6
5.1	Talousarvion laadinnan lähtökohdat, Lakisääteinen alijäämien kattamisvelvoite ja taloussuunnittelu 2026–2028	7
5.2	Talousarvion tekninen laadinta, sitovuustasot ja organisaatio	8
5.3	Arviointimenettely	10
5.4	Talousarvioesityksen käsittely	11
6	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käyttötalous- ja tuloslaskelma	12
6.1	Toimialakohtainen talousarvio	12
7	Henkilöstö	13
7.1	Henkilöstösuunnittelu	13
7.2	Vuokratyövoiman käyttö	13
7.3	Palkka ja palkitseminen	14
8	Investoinnit	14
8.1	Hyvinvointialueen investointisuunnitelma ja lainanottovaltuus	14
8.2	Talousarvion investointiosa	15
9	Rahoitusosa	16
10	Talousarvion raportointi hyvinvointialueilla	18
	LIITE 1. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen	19

1 Johdanto

Hyvinvointialueen toimintaa ja taloutta ohjataan vähintään kolmeksi vuodeksi laadittavalla taloussuunnitelmalla. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Aluehallituksen on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi vuodeksi talousarvio ottaen huomioon hyvinvointialueen talouden vastuut ja veloitteet. Talousarviota on noudatettava hyvinvointialueen toiminnassa.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 74 §:n mukaisesti aluehallitus hyväksyy hyvinvointialueen talousarvion laadintaohjeet.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle on laadittu talousarvion laadintaohje koskien talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosia 2026–2028. Ohjeen tarkoituksena on toimintaa ohjaavien asiakirjojen keskeisten sisältöjen kokoaminen erityisesti rahoituksen ja talousarviovalmistelun näkökulmasta.

2 Hyvinvointialueiden taloussuunnittelua koskeva lainsäädäntö

Hyvinvointialue on julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, myöh. hyvinvointialuelaki). Hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavat useat eri lait ja asetukset, joiden valmistelussa itsehallinto on huomioitu. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) määrittelee hyvinvointialueiden vastuun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä, kehittämisestä, ohjauksesta ja valvonnasta, jollei muussa laissa toisin säädetä. Järjestämisvastuun toteuttaminen edellyttää hyvinvointialueelta mm. riittävää ammattihenkilöstöä, asianmukaisia toimitiloja ja toimintavälineitä, sekä riittävää omaa palvelutuotantoa.

2.1 Keskeinen lainsäädäntö

Hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta ohjaavat useat eri lait ja niitä täydentävät asetukset, joista keskeisiä ovat:

- Laki hyvinvointialueesta (611/2021)
- Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (729/2021)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)
- Lakipelastustoimen järjestämisestä (613/2021)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (616/2021)
- Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)
- Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta 462/2022

2.2 Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston ohjeet ja lausunnot

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kuntalain ja hyvinvointialueesta annetun lain kirjanpitoa, tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien säännösten sekä tilinpäätöstietoja koskevien valtioneuvoston asetusten soveltamisesta. Jaoston antamat ohjeet ja lausunnot ovat osa kuntien ja hyvinvointialueiden hyvää kirjanpitoa. Kuntien ja hyvinvointialueiden yleisohjeet ja lausunnot ovat kirjanpitolautakunnan sivuilla: <https://kirjanpitolautakunta.fi/hyvinvointialue-ja-kuntajaosto>

Hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohjeet ovat sitovia

2.3 Hallintosääntö

Hallintosäännössä on määritelty mm. taloudenhoidon toimintaperiaatteet sekä annettu määräyksiä muun muassa hyvinvointialuestrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta ja taloudenhoidosta. Hallintosääntöä on noudatettava hyvinvointialueen talouden suunnittelussa. Hallintosäännön mukaan tarkemmat ohjeet talousarvion täytäntöönpanoksi annetaan vuosittain talousarvion noudattamisohjeissa.

2.4 Valtion ohjaus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut ovat tarkasti lainsäädännöllä säädetty. Hyvinvointialue vastaa palvelujen järjestämisestä ja asukkaiden laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta. Hyvinvointialueiden rahoituksen on turvattava perustuslain edellyttämällä tavalla riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen. Lakiin on kirjattu myös velvollisuus kattaa kertynyt alijäämä enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Hyvinvointialueita ohjaa sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö. Hallitusohjelman mukaan hyvinvointialueiden ohjauksrakenteita kehitetään ja selkeytetään tällä hallituskaudella siten, että varmistetaan yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut, henkilöstön riittävyys, hillitään kustannusten nousua ja edistetään kustannusvaikuttavuutta ottaen huomioon tarve säilyttää hyvinvointialueiden omistajuus omasta taloudestaan.

Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi. Valtiovarainministeriön johdolla STM, SM ja VM sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta. Lakisääteisiä neuvottelumenettelyitä on tarkoitus selkiyttää ja neuvotteluille määritellään nykyistä selkeämmät tavoitteet.

Hyvinvointialueet käyvät vuosittain lainsäädäntöön perustuvat neuvottelut valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön kanssa hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien tehtävien toteuttamisesta ja hyvinvointialueen taloudenhoidosta. Neuvottelujen tarkoituksena on tukea hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta sekä ohjata hyvinvointialueen järjestämistehtäviä strategisella tasolla valtioneuvoston asettamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet huomioiden.

Ministeriöiden on tarvittaessa annettava hyvinvointialueelle järjestämistä ja taloutta koskevia toimenpidesuosituksia, joilla edistetään hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen ja valtion välisissä neuvotteluissa 29.11.2024 käsiteltiin mm. alueen muutos- ja uudistusohjelman tilannetta sekä talouden näkymää. Toimenpidesuosituksissaan valtioneuvosto mm. esitti, että hyvinvointialueen on jatkettava uudistusohjelman toimeenpanoa. Ministeriöiden antamat toimenpidesuosituksien esitetyt alla. Hyvinvointialue ottaa suositukset huomioon talousarviota ja-suunnitelmaa laatiessaan.

Ministeriöiden toimenpidesuosituksien Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle:

- Alueen on jatkettava uudistusohjelman toimenpiteiden toimeenpanoa ja varmistettava niiden kustannusvaikutusten toteutuminen.
- Alueen on varmistettava iäkkäiden ja vammaisten ympärivuorokautiselle asumispalvelulle ja lastensuojelun laitoshoidolle asettamansa oman tuotannon tavoitteiden saavuttaminen.
- Uudenmaan järjestämismääräysten ja HUS-yhtymän tulee vahvistaa perus- ja erikoissairaanhoidon integraatiota ja suunnittelua sekä sitoutua yhteen sovitettuun talouden tasapainottamissuunnitelman toteutukseen

Lisäksi sisäministeriön toimenpidesuosituksien vuodelta 2023 ovat voimassa vuosina 2023–2026:

- Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
- Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
- Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdenneet resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Valtioneuvosto vahvistaa vähintään joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien hoitamiseksi yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti. Hyvinvointialueen on otettava valtakunnalliset tavoitteet huomioon strategia-asiakirjoissaan, ja operationalisoitava ne omaan toimintaansa. Valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden tehtävien järjestämiselle vuosille 2025–2029 odottaa valtioneuvoston päätöstä. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue ottaa valtakunnalliset tavoitteet huomioon strategisen tason toimintaa suunnitellessaan.

3 Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet

Hyvinvointialueella on oltava strategia, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista (laki hyvinvointialueesta 611/2021, 41 §).

Hyvinvointialuestrategia on lähtökohtana valmisteltaessa talousarviota ja toimintasuunnitelmaa. Hyvinvointialueen strategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen hyvinvointialueen tehtävälalla, palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset, hyvinvointialueen tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet, omistajapolitiikka, henkilöstöpolitiikka sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Aluevaltuusto hyväksyi Vantaan ja Keravan hyvinvointialuestrategian vuosille 2023–2025 kokouksessaan 22.11.2023, ja se on voimassa vuoden 2025 loppuun asti. Strategia tarkistettiin vuonna 2024 (AV 28.10.2024). Vuoden 2025 aikana valmistellaan strategia vuosille 2026–2029. Uusi hyvinvointialuestrategia on tarkoitus viedä päätöksentekoon yhtä aikaa talousarvion kanssa loppuvuodesta 2025.

Hyvinvointialuestrategia konkretisoituu ja sitä toimeenpannaan talousarvion vuosittaisissa sitovissa toiminnan ja talouden tavoitteissa sekä toimialojen toimintasuunnitelmissa. Strategiaan perustuvat sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet hyväksytään talousarvion käsittelyn yhteydessä. Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa. Esitykset Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vuoden 2026 sitoviksi tavoitteiksi valmistellaan hyvinvointialuestrategian valmistelutilanteen mahdollistamalla tavalla osana talousarviovalmistelua. Tavoitteet muodostavat hyvinvointialueen vuoden 2026 tuloskortin. Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman 2026–2028 tavoitteita asetettaessa huomioidaan myös aluevaltuuston hyväksymän uudistusohjelman tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden parantamista tukevat toimenpiteet ja yleiset periaatteet.

Hyvinvointialuestrategian etenemisestä raportoidaan aluehallitukselle ja -valtuustolle vuosittain vuosikatsauksen yhteydessä. Sitovien toiminnan ja talouden tavoitteiden etenemisestä raportoidaan aluehallitukselle osavuosikatsausten yhteydessä.

4 Rahoitus

4.1 Rahoituksen periaatteet ja hyvinvointialueen rahoitus

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitus perustuu rahoituslain (617/2021, 5 §) määrittämään laskentamalliin, jonka pohjana on kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien ja pelastustoimen nettokustannukset. Näiden tietojen pohjalta on muodostunut laskennallinen rahoituspohja tuleville vuosille. Laskennallisen rahoituksen lisäksi kehyslaskelmassa huomioidaan viimeisimmän arvion mukainen siirtymätasaus, SOME-mallin mukainen kustannusvaikutus (= ikäryhmittäinen väestönkasvu ja ikäryhmien palveluiden kustannukset) ja hyvinvointialueen hintaindeksi. Hyvinvointialueilla ei ole verotusoikeutta. Valtion rahoitus hyvinvointialueille ei sisällä erillistä investointirahoitusta.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitus muodostuu pääsääntöisesti valtion kehysrahoituksesta. Tämän lisäksi toimintamenojen kattamiseen käytetään hyvinvointialueen perimiä asiakas- ja käyttömaksuja.

Näistä merkittävin erä on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät asiakasmaksut. Asiakasmaksutuotoilla katetaan tällä hetkellä noin 5 % hyvinvointialueen palvelutuotannon menoista.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 81 §:n perustuen aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista. Aluehallitus päättää tarkemmin muiden maksujen (pl. asiakasmaksujen) perusteista ja euro-määristä. Aluehallitus voi siirtää maksuista päättämiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle. Pelastuslautakunta päättää pelastuslaitosta koskevat asiat 25 §:n mukaisesti.

Hyvinvointialueilla on oikeus päättää itsenäisesti yleiskatteellisen rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen. Rahoitusmalli sisältää valtion ja hyvinvointialueen välisen vuosittaisen ohjaus- ja arviointiprosessin, jonka avulla arvioidaan hyvinvointialueiden toimintaa ja rahoituksen riittävyyttä sekä rahoituslain kriteerien toimivuutta. Ohjaus- ja arviointiprosessin avulla pyritään tunnistamaan ennakoivasti sekä paikallisia että valtakunnallisia muutoksia toimintaympäristössä. Hyvän ennakkoinnin avulla palveluiden ja toimintatapojen kehittäminen mahdollistaa myös taloudellisen tasapainon säilyttämisen.

Hyvinvointialueiden rahoitus määräytyy asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristaisuuden, saamenkielisyyden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien ja pelastustoimen riskitekijöiden perusteella (laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021). Määräytymistekijöiden osuudet muuttuvat vuosittain määräytymistekijöiden ja hyvinvointialueiden tehtävämuidosten perusteella kohdistuvan rahoituksen muutosten mukaisesti. Lisäksi valtion rahoituksen tason määrittelyssä otetaan huomioon jälkikäteen hyvinvointialueiden valtiokonttorille toimittamien tilinpäätöstietojen toteutuneet nettokustannukset varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta. Rahoitustason tarkistukset tehdään vuosittain.

Rahoituslain (617/2021) mukaan valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä otetaan täysimääräisesti huomioon hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos, jos se aiheutuu asianomaista tehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Valtion rahoitusta voidaan korottaa tai alentaa tehtävien laajuuden tai laadun muutoksen perusteella.

Valtiovarainministeriö myöntää valtion rahoituksen hyvinvointialueelle ilman erillistä hakemusta varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Hyvinvointialueelle kohdennettavat määrärahat maksetaan rahoituslain (617/2021) mukaisesti kuukausittain, viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Valtiovarainministeriö julkaisi hyvinvointialueiden ennakkolliset rahoituslaskelmat 30.4.2025 verkkosivuillaan osoitteessa <https://vm.fi/rahoituslaskelmat>. Ennakollisen laskelman mukaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitus vuodelle 2026 on 1,244 miljardia euroa, joka sisältää arvion vuonna 2025 maksettavasta vuoden 2023 menoihin perustuvasta jälkikäteiskorvauksesta. Valtiovarainministeriö tarkentaa rahoituslaskelmia tarpeen mukaan syksyn aikana mm. valtiovarainministeriön kansantalousosaston tuottaman hyvinvointialueindeksiennusteen valmistumisen myötä.

4.2 Tarveperustainen lisärahoitus

Mikäli hyvinvointialueen rahoituksen taso vaarantaisi perustuslaissa tarkoitettujen riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen tai perusoikeuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen, on hyvinvointialueella oikeus saada rahoituslain (617/2021) mukaisesti tarveperusteista lisärahoitusta edellä mainittujen palvelujen turvaamiseksi.

Lisärahoitus myönnetään valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta ja sille voidaan asettaa palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai järjestämisen tehokkuutta koskevia ehtoja. Lisärahoitusta voidaan myöntää hyvinvointialueen hakemukseen perustuen tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta. Erikseen nimetty valmisteilyryhmä arvioi lisärahoituksen edellytyksiä, tarvittavan lisärahoituksen määrää ja hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Myönnettävästä lisärahoituksesta päättää valtioneuvosto. Lisärahoitus maksetaan hyvinvointialueelle viipymättä päätöksenteon jälkeen, seuraavan kuukausittaisen maksuerän yhteydessä.

5 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion laadinnan periaatteet

Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta johtaa aluevaaleissa demokraattisesti valittu 69 jäseninen aluevaltuusto. Hyvinvointialuelain (611/2021) 22 §:n mukaisesti aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat hyvinvointialuestrategiaa ja edellytykset lakisääteisten tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon talouden vastuut ja velvoitteet. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyy talousarviossaan sitovat toiminnan tavoitteet (hallintosääntö 74 §).

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue valmistelee talousarvion ja -suunnitelman ottaen huomioon valtakunnalliset tavoitteet ja suositukset. Talousarvio ja -suunnitelmakaudella 2026–2028 Vantaan ja Keravan hyvinvointialue vakauttaa toimintansa ja jatkaa palvelujen asiakaslähtöistä uudistamista. Talousarvion laadinnassa huomioidaan uudistusohjelman kustannusvaikuttavuutta ja tuottavuutta parantavat toimenpiteet sekä hyvinvointistrategian linjaukset sen valmisteluvaiheen mahdollistamalla tavalla.

Hyvinvointialueen toiminnan ja talouden suunnittelua ohjaavana periaatteena on lakisääteisten velvoitteiden ja peruspalvelujen turvaaminen hyvinvointialueen asukkailla. Pitkän tähtäimen tavoitteena on alijäämän kattamisen lisäksi vahvistaa hyvinvointialueen taloutta siten, että investointien omarahoitusosuutta saadaan kasvatettua.

5.1 Talousarvion laadinnan lähtökohdat, Lakisääteinen alijäämien kattamisvelvoite ja taloussuunnittelu 2026–2028

Hyvinvointialuelain (611/2021) 115 §:n mukaan taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Talousarvio ja –suunnitelma 2026 – 2028 tulee laatia siten, että talousarvio- ja suunnitelmankaudella mahdollisesti syntyvä alijäämä on katettu vuoden 2027 talousarviossa.

Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Koska Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle on kertynyt alijäämää vuonna 2023, on hyvinvointialueella velvollisuus kattaa kaikki alijäämänsä vuoden 2026 loppuun mennessä.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle on kertynyt vuosina 2023–2024 katettavaa alijäämää 162 miljoonaa euroa. Hyvinvointialue joutuu punnitsemaan alijäämien kattamisvelvoitteen täyttämistä muihin lakisääteisiin velvollisuuksiinsa nähden. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on johdonmukaisesti esittänyt, ettei se nykyisellä rahoituksella kykene kattamaan alijäämiään vuoden 2026 loppuun mennessä, pitäen samalla huolen asukkaidensa saamasta riittävästä peruspalveluista. Tämä on todettu aluevaltuuston hyväksymässä vuoden 2025 talousarviossa, sekä lakisääteisissä hyvinvointialueneuvotteluissa että lainanottovaltuuden muutosneuvotteluissa valtiovarainministeriön, sisäministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Kustannusten kasvun taittamiseksi ja kertyneen alijäämän kattamiseksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on laatinut uudistusohjelman. Ohjelman periaatteet ja päälinjaukset hyväksyttiin aluevaltuustossa 12.12.2023. Valtuusto asetti uudistusohjelman vuosittaiseksi tuottavuustavoitteeksi 2 % suhteessa palvelutarpeen kasvuun sekä noin 300 miljoonan euron tuottavuustoimet vuosikymmenen loppuun mennessä. Aluevaltuusto hyväksyi tarkennetun uudistusohjelman toimialatason toimenpiteiden kokouksessaan 29.4.2024.

Lakisääteisissä hyvinvointialueneuvotteluissa todettiin, että hyvinvointialueen tulee jatkaa uudistusohjelman toimenpiteiden toimeenpanoa ja varmistettava niiden kustannusvaikutusten toteutuminen. Lainanottovaltuuden muutosneuvotteluissa vuonna 2025 Vantaan ja Keravan hyvinvointialue esitti valtiovarainministeriölle uudistusohjelmansa sekä päivitettyt taloussuunnitelmat, joissa osoitetaan, että alijäämät tullaan kattamaan vuoden 2028 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö totesi, että toteutuessaan ohjelma varmistaa hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn. Valtiovarainministeriö korosti, että lainanhoitokykynsä varmistamiseksi alueen tulee jatkaa taloutensa määrätietoista sopeuttamista ja varautua mahdollisten lisäsopeuttamistoimenpiteiden toteuttamiseen tarpeen vaatiessa.

Valtiolta saatava rahoitus määrittelee siis sen, kuinka paljon Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen on mahdollista osoittaa rahoitusta eri toimintoihin talousarviossaan. Jotta Vantaan ja Keravan hyvinvointialue pystyy toteuttamaan pitkän tähtäimen taloussuunnitelmansa tavoitteet alijäämien kattamisesta vuoden 2028 loppuun mennessä, tullaan vuoden 2026 talousarvioesitys laatimaan lähtökohtaisesti 45–60 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Taloussuunnitelmavuosien 2027–2028 vuosittainen ylijäämätavoite tulee olemaan noin 60 miljoonaa euroa.

5.2 Talousarvion tekninen laadinta, sitovuustasot ja organisaatio

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2026–2028 laadinta aloitetaan keväällä 2025 ja se laaditaan toimialoittain bruttoperiaatteen mukaisesti. Bruttoperiaatteella tarkoitetaan sitä, että tulot ja menot budjetoidaan erikseen määrärahoina ja tuloarvioina. Bruttobudjetoidut tehtävät rahoitetaan pääsääntöisesti valtion rahoituksella.

Uudistusohjelma ja siinä määritellyt toimenpiteet edesauttavat asetettujen toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisessa.

Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio valmistellaan siten, että se sisältää tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät menomäärärahat ja tuloarviot sekä investointilaskelman. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Käyttötalouden rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla.

Hyvinvointialuelain (611/2021) mukaan talousarvion ja taloussuunnitelman tulee sisältää käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Käyttötalousosa (palvelutavoitteet ja järjestämisen tulot ja menot)

- Toimialuekohtaiset toimintasuunnitelmat ja tuloslaskelmat

Tuloslaskelmaosa (tulorahoituksen riittävyys käyttömeneihin ja poistoihin)

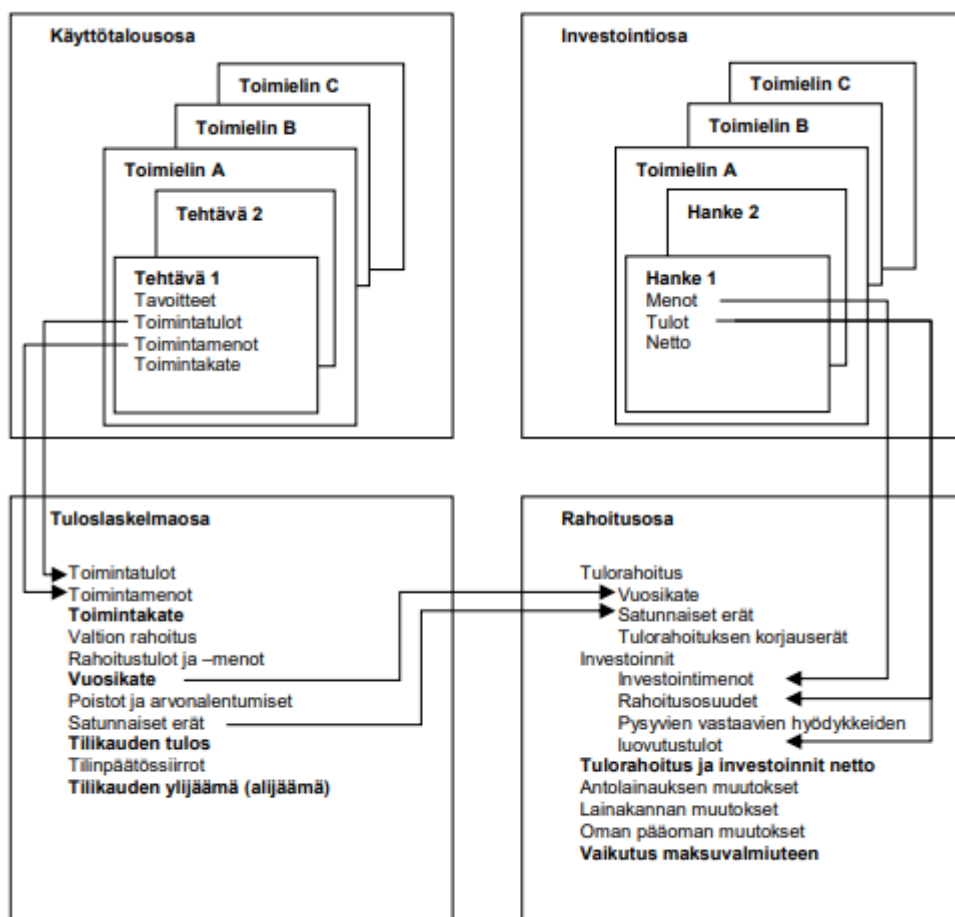
- Hyvinvointialueen tuloslaskelma(t)

Investointiosa

- Investointilaskelma (sis. investointitulot ja –menot, poistot ja lainoitus)
- Investointimäärärahojen tarkemmat käyttökohteet talousarviovuonna

Rahoitusosa (yhteenveto rahan lähteistä ja käytöstä)

- Rahoituslaskelma

Kuva 1 Hyvinvointialueen talousarvio- ja suunnitelmarakenne

Kun aluevaltuusto päättää talousarviosta, se määrittelee, mitkä ovat aluevaltuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Osa hyvinvointialueen talousarvion taloudellisista tavoitteista asetetaan sitoviksi aluehallitukseen tai aluevaltuustoon nähden. Sitovuus merkitsee sitä, aluevaltuuston päättämät tehtävät, sitovat tavoitteet ja niiden toteuttamiseen myönnetyt määrärahat ovat muutettavissa sitovuustasoltaan vain aluevaltuuston päätöksellä.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarviossa määritellyt sitovuustasot ovat:

- hyvinvointialue ilman erikoissairaanhoitoa
- erikoissairaanhoito.

Näiden osalta sitova erä on toimintakate. Tuloslaskelmaosan osalta sitovuustaso on vuosikate.

Hallintosäännön 77 §:n mukaan talousarvion tehtävät muutokset on esitettävä aluevaltuustolle siten, että aluevaltuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Jos tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden perusteissa tapahtuneiden muutosten takia, on aluevaltuuston hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset. Vastaavasti toiminnan tavoitteiden tai tuloarvion muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutukset määrärahoihin ja tehtävä tarvittavat muutokset niihin.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 32 §:n mukaisesti hyvinvointialuejohtajan toimivaltaan kuuluu päättää talousarviovuoden aikana tapahtuvista tulo- ja menomäärärahojen siirroista talousarvion sitovuustasojen sisällä.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon palvelut toteutetaan pääosin HUS-yhtymän tuottamina. Valtio ei osoita HUS-yhtymälle suoraa kehysrahoitusta, vaan HUS-yhtymän jäsenet vastaavat yhtymän tehtävien rahoituksesta HUS-yhtymän perussopimuksessa, hallintosäännössä ja talousarviossa sovitulla tavalla. HUS-yhtymän talousarvio perustuu yhdessä jäsenten kanssa valmisteltuun raamiin, josta päättää HUS-yhtymäkokous. HUS-yhtymän raamin Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen maksuosuuden on tarkoitus kattaa HUS-yhtymän järjestämisvastuulle kuuluvat erikoissairaanhoidon palvelut kokonaisuudessaan. Raamin ylitykset edellyttävät aina sopeutusta hyvinvointialueen perustason palveluista tai vaihtoehtoisesti lisärahoituksen hakemista valtiolta. Talousarviovalmistelun yhteydessä pyritään varmistamaan, että HUS-yhtymän raamivalmistelussa huomioidaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen taloudellinen tilanne ja pitkän aikavälin taloussuunnittelu. Lopullisessa erikoissairaanhoidon laskutuksessa kunkin jäsenen maksuosuudet tasataan tilikauden lopussa toteutuneen käytön mukaisesti.

Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio valmistellaan siten, että se sisältää tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät menomäärärahat ja tuloarviot sekä investointilaskelman. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitus-tarve katetaan. Käyttötalouden rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla.

5.3 Arviointimenettely

Arviointimenettelystä on säädetty hyvinvointialuelain (611/2021) 122 §:ssä ja 123 §:ssä. Arviointimenettelyllä seurataan hyvinvointialueiden talouteen ja palveluiden järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvitä tehtävistään.

Valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos:

- 1) hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää määräajassa, kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien;
- 2) hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin;
- 3) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai
- 4) hyvinvointialueelle on myönnetty lainanottovaltuus, tai kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.

Arviointimenettelyä varten asetetaan arviointiryhmä, johon nimetään jäsenet valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön ja hyvinvointialueen toimesta. Arviointiryhmä tekee ehdotuksen hyvinvointialueen talouden tervehdyttämiseksi ja palvelujen järjestämisen edellytysten turvaamiseksi tarvittavista toimista. Aluevaltuuston on käsiteltävä arviointiryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat aluevaltuuston päätöksiä toimenpiteistä. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella. Hyvinvointialueen on saatettava selvitys valtiovarainministeriön tietoon tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

5.4 Talousarvioesityksen käsittely

Aluevaltuuston on hyväksyttävä kunkin vuoden loppuun mennessä hyvinvointialueen talousarvio seuraavalle vuodelle sekä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Aluevaltuusto antaa evästyksiä talousarviovalmisteluun kevään ja syksyn talous- ja strategiaseminaareissaan.

Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys julkaistaan aluevaltuustolle ja tiedotusvälineille 28.10.2025, minkä jälkeen käynnistyy valtuustoryhmien talousarvioesityksen käsittely. Valtuutetuilla ja valtuustoryhmillä on mahdollisuus tehdä talousarviota koskevia kirjallisia kysymyksiä ja selvityspyyntöjä, joihin hyvinvointialue antaa vastaukset. Tämän jälkeen valtuustoryhmät voivat tehdä muutosesityksiä hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitykseen.

Kaikki muutosesitykset toimitetaan valtuustoryhmien arvioitavaksi ennen talousarvioneuvottelua täydennettynä mahdollisella esittelijän ehdotuksella. Arvioinnin tarkoituksena on, että selkeän kannatuksen saaneet esitykset voidaan hyväksyä suoraan osaksi talousarvioesitystä, ilman kannatusta jääneet muutosesitykset voidaan jättää pois neuvottelusta, ja neuvottelu kohdistuu jäljelle jääviin muutosesityksiin. Laskennassa valtuustoryhmien koolla painotetun suoran kannatuksen tai hylkäyksen raja on 55 % tai sitä enemmän kannatusta tai vastustusta saaneet muutosesitykset.

Aluehallitus käsittelee Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvioesityksen 2026 ja taloussuunnitelman 2026–2028 kokouksessaan 25.11.2025, ja päättäneen esittää, että aluevaltuusto hyväksyy sen kokouksessaan 9.12.2025.

Talousarvioprosessin tarkempi aikataulu on esitetty liitteessä yksi (1).

6 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käyttötalous- ja tuloslaskelma

Käyttötalousosassa kuvataan alueen ja toimialojen tehtävien perustelut sekä esitetään niitä koskevat määrärahat ja tuloarviot. Kuvauksessa huomioidaan strategisten tavoitteiden luonnoksissa toimialan vastuulle kohdentuvat tavoitteet.

Talousarvion tuloslaskelmaosa sisältää kaikki toiminnan tulot ja menot. Se kertoo, miten hyvinvointialueen tulo-rahoitus kattaa palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot. Kokonaisrahoituksen riittävyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen, sekä tilikauden tuloksen avulla. Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin.

Poistoissa ja arvonalentumisten erässä on yrityksen taseessa olevasta kalustosta ja rakennuksista tehdyt suunnitelman mukaiset poistot. Kun vuosikatteesta vähennetään poistot ja satunnaiset menot, saadaan tilikaudelle budjetoitujen tulojen ja menojen erotus eli tilikauden tulos, joka tilinpäätöksessä lisää tai vähentää omaa pääomaa. Tuloslaskelmakaava on määritelty kokonaisuudessaan asetuksessa 729/2021 (Valtioneuvoston asetushyvinvointialueen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista).

6.1 Toimialakohtainen talousarvio

Keskeisiä hyvinvointialueen suunnitteluun ja toimintaan vaikuttavia tekijöitä ovat alueen väestörakenne ja asukkaiden palvelutarpeet sekä näiden muutokset, lainsäädännön muutokset ja henkilöstön saatavuus. Hyvinvointialue on valtion rahoituksen ja ohjauksen piirissä, mikä on huomioitava talousarvion ja-suunnitelman valmistelussa.

Talousarviossa kuvataan hyvinvointialueen ja toimialojen tehtävät sekä esitetään niitä koskevat määrärahat ja tuloarviot. Talousarvion 2026 laadinnassa toimialat huomioivat strategisten tavoitteiden (hyvinvointialuestrategia ja sitovat tavoitteet) luonnoksissa toimialan vastuulle kohdentuvat tavoitteet. Lisäksi toimialat ottavat valmistelussaan huomioon aluevaltuuston hyväksymän uudistusohjelman toimeenpanoa tukevat toimenpiteet.

Toimialojen osalta talousarviossa käytetään seuraavaa otsikointia:

1. Toimialan perustehtävä ja palvelutoiminnan kuvaus
2. Toimialan keskeiset tavoitteet ts-kaudella 2026–2028
3. Tuottavuutta ja kustannusvaikuttavuutta parantavat toimenpiteet (ml uudistusohjelma) vuonna 2026
4. Toimialan kehittämistoiminta vuonna 2026 ja ts-vuosina 2027–2028
5. Palvelutoiminnan seurantamittarit

Palvelutoiminnan seurantamittareina käytetään mahdollisuuksien mukaan kansallisesti määritettyjä seurannan, arvioinnin ja ohjauksen ydintietojen mittareita.

7 Henkilöstö

7.1 Henkilöstösuunnittelu

Henkilöstösuunnittelulla turvataan riittävä ja osaava henkilöstö tuottamaan ja järjestämään hyvinvointialueen palvelut. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on henkilöstön käytön tehokkuuden parantaminen, osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön pysyvyys, uudistumista tukevan osaamisen kehittäminen ja riittävän työvoiman turvaaminen.

Henkilöstösuunnittelu on osa toiminnan ja talouden johtamista. Henkilöstöresurssien oikealla kohdentamisella ja osaamisen kehittämisellä voidaan vaikuttaa tuottavuuteen, tukea strategisten tavoitteiden saavuttamista ja suunnitella henkilöstömenoja. Hyvinvointialueen henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa määritellään talousarviovuoden sekä suunnitelmavuosien henkilöstön määrän, rakenteen ja osaamisen kehittämisen tarpeet.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on vuosittain laadittava lakisääteinen suunnitelma. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma perustuu lakiin työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoinnista kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007, 631/2021). Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan tulee sisällyttää ne periaatteet, joiden mukaan työnantaja hankkii henkilöstölleen työsopimuslain mukaista työllistymistä edistävää valmennusta ja koulutusta. Lain 631/2021 mukaisesti henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa tulee kiinnittää huomiota osatyökykyisten työllistämisen periaatteisiin ja joustaviin työaikajärjestelyihin.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarviovuoden 2026 ja suunnitelmavuosien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman taloudellinen raami on tiukka. Ensisijaisesti kaikki uudet vakanssisijäyset arvioidaan nykyisen henkilöstörakenteen kautta. Käytännössä ensin selvitetään nykyinen henkilöstörakenne ja sen vastaavuus palvelutarpeeseen, jonka pohjalta tehdään tarpeelliset muutokset rakenteeseen.

Nykyisen henkilöstörakenteen arvioinnilla ja tarvittavilla toiminnallisilla muutoksilla varaudutaan vastaamaan talousarviovuoden ja suunnitelmakauden henkilöstömäärän kasvutarpeisiin. Lähtökohtaisesti henkilöstömäärä ei kasva muutoin kuin tilanteissa, joissa palvelujen tuottamista siirretään hyvinvointialueen omaksi toiminnaksi. Jotta kasvavasta palvelutarpeesta selvitään nykyisellä henkilöstöllä, arvioidaan henkilöstörakennetta ja muutetaan sitä tarpeen mukaan vastaamaan paremmin palvelutarvetta, kasvatetaan henkilöstön osaamista, hyödynnetään teknologiaa, tehostetaan palveluprosesseja jne.

7.2 Vuokratyövoiman käyttö

Vuokratyövoiman käyttöä supistetaan edelleen hyödyntäen varahenkilöstöä, tehokasta henkilöstön käyttöä työjärjestelyillä ja muilla toimilla sekä suunnitteleamalla henkilöstötarvetta pitemmällä jännteellä. Keväällä 2026 käyttöön otettavalla työvuorosuunnittelulla luodaan nykyistä paremmat mahdollisuudet henkilöstön käytön optimointiin, joka tukee oman henkilöstön osaamisen kohdentamista palvelutarpeen mukaan mutta myös vuokratyövoiman käytön vähentämistä.

7.3 Palkka ja palkitseminen

Henkilöstömenoihin vaikuttaa valtakunnalliset palkkaratkaisut. Hyvinvointialueella noudatettavat työ- ja virkaehtosopimukset päättyvät 30.4.2025 eikä vielä ole tietoa, millaisia ratkaisuja uudet sopimukset palkkakustannuksiin aiheuttavat. Talousarviovuoden henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnittelun perustana on toimialojen olemassa olevat vakanssit.

8 Investoinnit

Investoinnit ovat osa hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kokonaisuutta, jota valtio ohjaa. Ohjauksen tavoitteena on varmistaa hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyys. Valtion yleiskatteellinen rahoitus hyvinvointialueelle ei sisällä erillistä investointirahaa.

8.1 Hyvinvointialueen investointisuunnitelma ja lainanottovaltuus

Talousarvion investointiosa perustuu investointisuunnitelmaan. Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta.

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevista investointisuunnitelman osasuunnitelmista ja investointisuunnitelman hyväksymismenettelystä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 25 ja 26 §:ssä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 11 §:ssä.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 15 §:n mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi (ns. lainanottovaltuus). Valtioneuvoston päätös lainanottovaltuudesta perustuu julkisen talouden suunnitelmaan sekä hyvinvointialueen laskennalliseen lainanottovaltuuteen. Hyvinvointialue saa käyttää pitkäaikaista lainaa ainoastaan investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseen.

Lainanottovaltuutta koskeva päätös tehdään joka vuosi. Hyvinvointialue voi kuitenkin käyttää päätettyä lainanottovaltuutta useana tilikautena, jos se toteuttaa investointia usean vuoden aikana hyväksytyyn investointisuunnitelmansa mukaisesti. Investoinnin rahoittamiseksi otettavaa lainaa voi siten nostaa useana vuonna.

Lainanottovaltuuden euromäärä on riippuvainen kunkin hyvinvointialueen taloudellisesta tilanteesta, ja lainakanta sekä jo päätettyjen investointien määrä vaikuttavat lainanottovaltuuden suuruuteen. Käytännössä maksimilainamäärä saadaan kertomalla hyvinvointialueen vuosikate 10:llä. Maksimilainamäärästä vähennetään tilikauden alun ennakoitu lainamäärä, jolloin erotus

on lainanottovaltuus. Lainamäärää laskettaessa myös lyhytaikaiset lainat otetaan mukaan lainamäärään (sekä alun perin alle vuoden takaisinmaksuajalla nostetut, että pitkäaikaisten lainojen seuraavan vuoden lyhennykset).

Pitkäaikaisten lainojen lisäksi investointeja voidaan rahoittaa tulorahoituksella, kertyneillä rahavaroilla sekä pysyvien vastaavien luovutustuloilla. Mikäli investointitukea on saatavilla, tulisi sen hakemisen olla ensisijaista. Investointeihin saatavat tuet (mukaan lukien EU-tuet) huomioidaan investointimenoja vähentävänä tekijänä.

Valtioneuvosto voi muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta poikkeustilanteessa, jossa investointitarve on välttämätön laissa säädettyjen palvelujen turvaamiseksi. Tällainen poikkeus voi olla esimerkiksi palvelutarpeen äkillinen muutos tai kiinteistön odottamaton vahingoittuminen. Kyseessä on tilanne, johon hyvinvointialueella ei ole osattu varautua investointisuunnitelmissa ja kuluja ei voida kattaa olemassa olevalla lainanottovaltuudella.

Lainanottovaltuuden käsittelyn yhteydessä investointisuunnitelmassa esitetään pysyvien vastaavien lisäksi tiedot investointeja vastaavista sopimuksista, vaikka niitä ei käsitellä talousarvion yhteydessä investointeina. Esimerkkinä tästä ovat toimitilat, jotka voidaan rahoittaa usealla eri tavalla. Perinteisen, omaan taseeseen tehtävän investoinnin lisäksi toimitiloja on mahdollista hankkia myös erilaisilla vuokramalleilla, kuten kiinteistöleasing-sopimuksilla ja yhteistyömalleilla kuten niin kutsutuilla elinkaarimalleilla. Nämä rinnastetaan investointien ohjausta ja investointisuunnitelmaa koskevassa sääntelyssä investointeihin.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelman laatimisessa noudatetaan valtioneuvoston 3.2.2025 julkaisemaa opasta hyvinvointialueiden investointisuunnitelman laadintaan.

8.2 Talousarvion investointiosa

Talousarvion investointiosa perustuu hyvinvointialueen talousarvion käsittelyvaiheessa hyväksytyihin investointisuunnitelmiin ja siinä esitetään investoinnit suoriteperusteisesti. Lainanottovaltuuden käsittelyn yhteydessä valtion ohjeistuksen mukaisesti investointisuunnitelmaan sisällytettävien investointeja vastaavien sopimuksien arvot eivät sisälly talousarvion investointiosaan, vaan ne käsitellään talousarvion yhteydessä käyttötalousvaikutteisina.

Lisäksi talousarviossa esitetään useammalle vuodelle ajoittuvan investoinnin rahavirtojen arvioitu jaksottuminen hyvinvointialueen hyväksytyjen investointisuunnitelmien mukaisina.

Investoinnit esitetään talousarviossa seuraavasti:

	TA 2026	TS 2027	TS 2029	TS 2030
Toiminnan rahavirta				
Investointien rahavirta				
Investointimenot				
Rahoitusosuudet investointimenoihin				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus- tulot				
Lainakannan muutokset				
Rahavarojen muutos				

Investointien rahoitus esitetään talousarviossa seuraavasti:

	TA 2026	TS 2027	TS 2029	TS 2030
Toiminnan rahavirta				
Investointien rahavirta				
Investointimenot				
Rahoitusosuudet investointimenoihin				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovu- tustulot				
Lainakannan muutokset				
Rahavarojen muutos				

9 Rahoitusosa

Talousarvion ja -suunnitelman rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Hyvinvointialueen tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa hyvinvointialueen rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulo-rahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan.

Rahoituslaskelman laadinnassa käytettävästä kaavasta säädetään valtioneuvoston asetuksella hyvinvointialueen tilinpäätöksestä esitettävistä tiedoista (729/2021). Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelmaan 2026–2028 sisällytettävä rahoituslaskelma laaditaan laadittu erillislaskelmana noudattaen valtioneuvoston asetuksen mukaista kaavaa.

Rahoituslaskelma perustuu tuloslaskelman eriin ja taseen erien muutoksiin. Rahoituslaskelmassa rahavirrat jaetaan toiminnan, investointien, ja rahoituksen rahavirtoihin. Rahoituslaskelma ja sen liitetiedot täydentävät tuloslaskelman, taseen ja niiden liitetietojen antamaa kuvaa tulo-rahoituksesta, investoinneista, antolainauksesta, lainakannan muutoksista sekä muista maksuvalmiuden muutoksista.

Toiminnan rahavirta: Rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan rahavirtoja kuvaavat vuosikate tuloslaskelman mukaisena sekä vuosikatteen jälkeen esitettävät satunnaiset erät. Lisäksi esitetään tulo-rahoituksen korjauserät.

Investointien rahavirta: Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyvien vastaavien aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä sijoitusten osakkeisiin ja osuuksiin käytettyjä varoja tilikauden aikana. Investointien rahavirrassa menona näkyy investointimenot ja tulona rahoitusosuudet investointimenoihin sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot.

Rahoituksen rahavirta: koostuu antolainojen, lainakannan, oman pääoman ja muista maksuvalmiuden muutoksista. Lainakannan muutoksessa on arvio siitä, paljonko hyvinvointialue ottaa pitkäaikaista lainaa talousarviovuonna ja paljonko pitkäaikaisia lainoja lyhennetään.

Rahoituslaskelma esitetään talousarviossa seuraavalla tavalla

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate			
Satunnaiset erät			
Tulo-rahoituksen korjauserät			
Investointien rahavirta			
Investointimenot			
Rahoitusosuudet investointimenoihin			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			
Toiminnan ja investointien rahavirta			
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys			
Antolainasaamisten vähennys			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			
Lyhytaikaisten lainojen muutos			
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset			
Vaihto-omaisuuden muutos			
Saamisten muutos			
Korottomien velkojen muutos			
Rahoituksen rahavirta			
Rahavarojen muutos, vaikutus maksuvalmiuteen			

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.202x			
Rahavarat 1.1.202x			

10 Talousarvion raportointi hyvinvointialueilla

Hyvinvointialueet raportointi perustuu valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (729/2021). Asetus sisältää kuvauksen niistä sisällöistä, jotka on oltava neljännesvuosikatsauksissa ja puolivuosisikatsauksessa. Molempien laadinnassa on lisäksi noudatettava kirjanpitolaisissa (1336/1997) säädettyjä yleisiä tilinpäätösperiaatteita.

Valtioneuvoston asetuksen (729/2021) 13 §:n mukaisesti neljännesvuosikatsauksen on sisällettävä hyvinvointialueen ja liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet. Lisäksi neljännesvuosikatsauksessa on esitettävä toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat, talousarvion toteutuminen sekä keskeiset tekijät, joiden ennakoitaan vaikuttavan tilikauden tuottojen ja kulujen määriin.

Valtioneuvoston asetuksen (729/2021) 12 §:n mukaisesti puolivuosisikatsauksen on sisällettävä hyvinvointialueen ja liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet. Lisäksi puolivuosisikatsauksessa on esitettävä toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat, talousarvion toteutuminen sekä ennuste koko vuoden tuotoista ja kuluista.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 75 §:n mukaisesti aluehallitus seuraa talousarvion toteutumista talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyllä tavalla. Aluehallitukselle ja -valtuustolle raportoidaan toiminnan ja talouden tilanne osavuosisikatsauksissa sekä talousarviovuoden tilanne tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Lisäksi hyvinvointialueen talouden toteuma raportoidaan aluehallituksen ja -valtuuston selostustilaisuuksissa.

Edellä mainitun lain mukaisen raportoinnin lisäksi hyvinvointialueilla on lakisääteinen velvollisuus raportoida taloustietonsa valtiokonttorin kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietopalveluun. Valtiovarainministeriö vastaa kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietojen tietosisältöjen ja teknisten kuvausten määrittelyä edellyttävän yhteistyön organisoimisesta. Tietosisällöistä ja teknisten kuvausten määrittelyä vastaa kuntien ja hyvinvointialueiden raportointien tietojen tietomääritysten ylläpidon yhteistyöryhmä. Ministeriöt käyttävät kuntien ja hyvinvointialueiden raportointia taloustietoja kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteiseen ohjaukseen ja valvontaan.

LIITE 1. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvioprosessin aikataulu vuodelle 2026

Huhtikuu		
VM:n määrärahakehys 2026(-2028) hyvinvointialueelle (talousarvion valmistelukehys)	Ke	30.4.
Toukokuu		
Aluehallitus hyväksyy talousarvion laadintaohjeen	Ti	13.5.
Aluevaltuuston talous- ja strategiaseminaari	To	5.6.
Elokuu		
VM:n määrärahakehys 2026(-2028) hyvinvointialueelle (talousarvion valmistelukehys)		
Syyskuu		
Aluevaltuuston talous- ja strategiaseminaari	Ma	29.9.
Loka-marraskuu		
Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksen julkaiseminen (aluevaltuusto + tiedotusvälineet)	Ti	21.10.
Aluehallituksen kokous: hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys merkitään tiedoksi	Loka-marraskuu	
Aluehallituksen seminaari	Ke-To	5.-6.11
Valtuustoryhmien talousarviota koskevat selvitykset ja neuvottelut		
Valtuutettujen ja valtuustoryhmien kirjallisten kysymysten ja selvityspyyntöjen viimeinen jättöaika	Ma	27.10. klo 10
Hyvinvointialueen vastaukset valtuutettujen ja valtuustoryhmien kirjallisiin kysymyksiin ja selvityspyyntöihin	Pe	31.10.
Valtuustoryhmät palauttavat hyvinvointialueen valmisteluun kootusti omat muutosesityksensä talousarvioesitykseen	Ke	5.11. klo 15
Hyvinvointialueen kooste muutosesityksistä aluehallituksen pöytäkunnalle ja valtuustoryhmien puheenjohtajille kannanottoja varten	Pe	7.11. klo 17
Aluevaltuustoryhmien kannanotot muutosesityksiin HVA:lle	To	13.11. klo 10
Äänestystulokset valmiina ja toimitettuna ryhmille viimeistään lauantaina klo 12	La	15.11. klo 12
Talousarvio- ja taloussuunnitelman neuvottelu	Ti	18.11.
Aluehallituksen talousarviokokous, TS-esitys 2026–2028	Ti	25.11.
Joulukuu		
Aluevaltuuston talousarviokokous: TS 2026-2028 (ml. investointisuunnitelma) aluevaltuustossa hyväksyttynä	Ti	9.12.
Investointisuunnitelmaa 2026-2029 koskevan esityksen toimittaminen ministeriöille (STM, SM ja VM)	Ke	31.12.